

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument met overgangszone van de Van Cauwelaertkapel in Beersel (Alsemberg)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Beersel, gegeven op 26 september 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 25 september 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de Van Cauwelaertkapel aantoonst;

Overwegende dat de Van Cauwelaertkapel als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Authentieke en representatieve, doch zelden bewaard gebleven 18de-eeuwse natuurstenen pijlerkapel. De kapel vormt een getuige van de Mariadevotie uit de 18de eeuw die in Alsemberg teruggaat tot de 13de eeuw. De afbeelding van roerstokken en een drafmant op de sokkel verwijzen naar de oprichters van de kapel Joannes Van Cauwelaert en Joanna Van Der Velden, herbergiers en brouwers in Alsemberg. Door het opschrift en de afgebeelde symbolen is de kapel niet alleen een religieus symbool maar tevens een verwijzing naar de status en de herberg van de oprichters.

De kapel staat opgesteld in de Pastoor Bolsstraat, op de kruising met de Onze-Lieve-Vrouwstraat en markeert op die manier de historische weg naar het bedevaartsoord Alsemberg vanuit Brussel en Linkebeek. De plaats van de kapel is een representatief voorbeeld van een kruising van wegen die gekerstend werd door het optrekken van een wegwijk of kapel. Tot slot vormt de kapel een onderdeel van de processieweg van Alsemberg die bij de nabijgelegen parochie- en bedevaartkerk begint;

Overwegende dat de Van Cauwelaertkapel als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Authentieke en representatieve, goed herkenbare 18de-eeuwse pijlerkapel met verfijnde decoratie in Lodewijk XVI-stijl. De bewaring in goede bouwfysische toestand van een hardstenen pijlerkapel, opgetrokken volgens de mode van de tijd is niet alleen representatief maar tevens zeldzaam;

Overwegende dat de afbakening van een overgangszone noodzakelijk is omwille van volgende motivatie: de pijlerkapel werd opgesteld in een begraasde berm en beboomd talud. Er is een visuele band met de straat en het nabijgelegen kruispunt,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Van Cauwelaertkapel, Pastoor Bolsstraat zonder nummer in Beersel (Alseberg), bekend ten kadaster: Beersel, 2de afdeling, sectie B, perceel 146L (deel).

De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als overgangszone bij het monument de Van Cauwelaertskapel, Pastoor Bolsstraat zonder nummer in Beersel (Alseberg), bekend ten kadaster: Beersel, 2de afdeling, sectie B, perceelnummers 146L (deel), 150C (deel) en deel uitmakend van het openbaar domein.

De voorlopig beschermde onroerende goederen en de overgangszone zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen worden als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Een pijlerkapel uit 1782 in Lodewijk XVI-stijl, opgetrokken uit natuursteen. De gebogen geprofileerde sokkel steunt op drie treden en draagt een rondboognis tussen twee geprofileerde overhoekse pilasters uitlopend op consoles met triglifien en gutae en bekroond door een gebroken fronton met een waterlijst voorzien van uitgestrekte uiteinden. De plintlijst en waterlijst zijn gedecoreerd met plantenmotieven. De beeldnis die bekroond is met een guirlande en een imitatiesluitsteen met een strik, wordt afgesloten met een ijzeren hek. Op de sokkel, op een met een parellijst omrande tekstplaat, de afbeelding van twee roerstokken en een drafmand en het opschrift HIER IS GESET DESE/ CAPELLE TER HEEREN VAN ONSE/ LIVE VROUW VAN ALSEMBERGH/ DOOR JOANNES REMIDIUS/ VAN CAUWELAERT ENDE JOANNA VAN DERVELDEN/ SYNE HUYSVROUW ACHTUM/ 1782.

§3. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van de overgangszone zijn:

De pijlerkapel, opgesteld in een begraasde berm en talud, heeft een directe visuele band met de staat en het nabijgelegen kruispunt. Om die ruimtelijke erfgoedkenmerken te bestendigen en visuele vervuiling van de directe omgeving te voorkomen wordt een overgangszone voorzien.

Art. 3. §1. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de bescherming van de pijlerkapel beoogt het behoud van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen;
- 2° een bewaring ter plaatse wordt geprefereerd. Een verplaatsing is mogelijk voor zover deze noodzakelijk is voor verkeerstechnische redenen en voor zover de kapel terug opgericht wordt op openbaar domein, in de nabijheid van de huidige plek, op de kruising van de Pastoor Bolsstraat en de Onze-Lieve-Vrouwstraat en in een gelijkaardige context;

§2. In uitvoering van deze beheersdoelstellingen is het verboden het oppervlak van de pijlerkapel te herkappen, ook niet met de bedoeling de leesbaarheid van de teksten te verhogen;

§3. Voor de overgangszone gelden de volgende beheersdoelstellingen:

Het verharden van de berm binnen de overgangszone dient vermeden te worden om de landelijke context van de kapel te bewaren. Het plaatsen van bovengrondse constructies binnen de overgangszone die de pijlerkapel aan het zicht van op de openbare weg onttrekken of als visueel storend ervaren worden binnen de open context rond de kapel dienen vermeden te worden.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. §1. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het verplaatsen, slopen, verbouwen, demonteren of heropbouwen van de pijlerkapel;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen van voegen, alsook voegen of hervoegen op een ander wijze of met een voegspecie van een andere samenstelling of kleur dan de aanwezige;
- 4° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verwerking en aantasting;
- 5° het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen op de pijlerkapel;
- 6° het aanbrengen, vervangen, (her)schilderen of wijzigen van de afbeelding en opschriften;
- 7° het plaatsen of wijzigen van bovengrondse en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
- 8° reinigen van de natuursteen anders dan met zuiver water onder gecontroleerde druk;
- 9° verwijderen van mossen en korstmossen;
- 10° het uitvoeren van graafwerken, wegenwerken, archeologische opgravingen die de stabiliteit van de pijlerkapel in gevaar kunnen brengen.

§2. Voor de volgende handelingen in de overgangszone moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen of wijzigen van bovengrondse en ondergrondse nutsleidingen en straatmeubilair, met uitzondering van niet-aard- en niet-nagelvaste elementen en verkeersborden vermeld in artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg;

2° wijzigingen en werken aan de overgangszone.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, 29 JAN. 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of connected loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Geert BOURGEOIS